

Кошти від державних запозичень повинні спрямовуватися на розвиток економіки (переважно на розвиток виробництва), а не на поточне споживання й погашення раніше отриманих кредитів. Також значну увагу слід приділяти розвитку ринкових інститутів, удосконаленню регулятивної системи і формуванню здорового макроекономічного середовища.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аткинсон Э.Б. Лекции по экономической теории государственного сектора: учебник [Текст] / Э.Б. Аткинсон, Дж.Э. Стиглиц; пер. с англ.-М.: Аспект Пресс, 1995. – 832 с.
2. Сакс Дж. Макроэкономика. Глобальный поход [Текст] / Дж. Сакс, Ф.Б. Ларрен. - М.: Дело, 1996. - 848 с.
3. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе: пер. с англ., 4-е изд. [Текст]. - М.: Дело Лтд, 1994. - 720 с.
4. Самуэльсон П.А. Экономика: пер. с англ. [Текст] / П.А. Самуэльсон, В.Д. Нордхаус. - М.: Изд-во БИНОМ, 1997. - 800 с.
5. Пікалов В.Л. Проблеми феномену стійкого розвитку соціально-економічних систем в умовах глобалізації / В.Л. Пікалов // Європейський вектор економічного розвитку: зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 2(8). – С. 192-202.
6. Офіційний сайт МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>.
7. Офіційний сайт світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>.
8. Тодаро Микаэль П. Экономическое развитие: учебник [Текст] / Микаэль П. Тодаро; пер. с англ. под. ред. С.М. Яковлева, Л.З. Зевина. – М.: Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997. – 671 с.
9. Вахненко Т. Концептуальные основы управления внешним национальным долгом Украины / Т. Вахненко // Экономика Украины.- 2007.- №1.- с. 14.
10. Глазьев С.Ю. Мировому сообществу нужен инновационный и инвестиционный драйв [Текст] / С.Ю. Глазьев, В.А. Ивченко. М.П. Фрейдлин // Газета 2000. - №35(6190). – 2012. – С. А3-А4.

Анотація. В статті проаналізовані сутність зовнішнього державного боргу, оцінка ускладнення економічного стану від зовнішніх державних заїмствовань, розглянуто базовий трансферт в сфері зовнішніх заїмствовань і необхідність контролю за процесом ефективного використання заїмствованих ресурсів і їх направлення на розвиток виробництва.

Ключевые слова: зовнішні заїми, зовнішня заборгованість, сальдо заємних операцій, боргові проблеми, боргові заходи.

Summary. The paper analyzes the essence of the external public debt, evaluation complications economic condition from external public debt, considered the basic transfert in external borrowing and the need to monitor the process of the effective use of borrowed resources and direction to the development of production.

Keywords: foreign loans, foreign debt, net lending operations, debt problems, measures debt.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Позднякова Л.О.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.*

УДК 339.9 (477+437)

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ДВОСТОРОННІХ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЧЕШЬКОЮ РЕСПУБЛІКОЮ

Молодченко О.М., здобувач (ХНУ ім. В.Н. Каразіна)

Виявлено основні проблеми двосторонніх торговельно-економічних відносин між Україною та Чехією. Запропоновано напрями диверсифікації і підвищення ефективності двосторонніх відносин між країнами.

Ключові слова: двосторонні торговельно-економічні відносини, напрями диверсифікації двосторонніх відносин.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Розбалансування моделі глобальної економіки, що має місце впродовж останніх років після фінансової кризи 2008-2009 рр. знайшло прояв у високодефіцитних зовнішньоторговельних балансах розвинутих країн та, відповідно, високому профіциті поточного рахунку у країнах, що розвиваються. Таким чином, основною посткризовою тенденцією економічної політики є

перегляд та зміна моделей економічного зростання. Безумовно, така економічна ситуація в Україні знаходить своє відбиття на зовнішньоекономічних зв'язках країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна увага в науковій вітчизняній літературі приділена економічним відносинам України зі стратегічними партнерами: Росією, США, ЄС, країнами Перської затоки. Ці питання досліджувались у працях В. Будкіна, Б. Губського та А. Філіпенко [1], Ю. Макогона [2], А. Голікова, П. Черномаза [3], Гасіма Салаха, М. Рубцової [4] та інших.

Виділення не вирішених частин загальної проблеми. Разом з тим, аналіз великої кількості сучасних досліджень з проблем двосторонніх торговельно-економічних відносин України дає можливість констатувати наявність певних незайнятих дослідницьких ніш. Так, окрім, українсько-російських та україно-американських економічних відносин, всі інші торговельно-економічні напрямки розглядаються розрізнено. Замало уваги приділено комплексній розробці механізму оптимізації двостороннього торговельно-економічного співробітництва з країнами Східної Європи, які разом з Росією є стратегічними та найближчими торговельними партнерами України.

Формування цілей статті. Метою статті є визначення шляхів підвищення ефективності двостороннього економічного українсько-чеського співробітництва через використання спільної участі двох країн у міжнародних економічних організаціях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Серед загальних структурних дисбалансів в системі українсько-чеських фінансово-економічних відносин є доволі специфічні, вирішення яких, однак, потребує значної уваги як з боку влади, так і з боку дослідників.

До проблемного питання українсько-чеських відносин відносять погашення «ямбурзької» заборгованості України перед Чеською Республікою згідно з укладеною 30 червня 1997 р. Угодою «Про умови завершення реалізації після 01.01.1992 р. на території України Угоди між Урядом СРСР і Урядом ЧССР про співробітництво в освоєнні Ямбурзького газового родовища, будівництві магістрального газопроводу Ямбург – Західний кордон СРСР та об'єктів Уральського газового комплексу і пов'язані з цим поставки природного газу із СРСР до ЧССР від 16 грудня 1985 року», яка була ратифікована Верховною Радою України. Це питання порушується чеською стороною під час практично всіх двосторонніх переговорів [5].

Відповідно до міжурядової Угоди, яка набула чинності у 1999 р., Україна визнала борг на суму 79,17 млн. умовних розрахункових одиниць (еквівалент 1247 млн. м³ природного газу). Певні надії на врегулювання проблеми з'явилися у чеської сторони після прийняття Верховною Радою України Закону, яким Кабінету Міністрів України дозволялося у 2004 р. здійснити відшкодування заборгованості у грошовій та/або товарній формі за рахунок коштів, передбачених на погашення державного боргу України. У зв'язку з цим Міністерство фінансів України підписало з українською фірмою «Арта Інвестиційні Партнери» Меморандум, згідно з яким міністерство не заперечувало проти придбання фірмою у Чехії Ямбурзької заборгованості. В цьому контексті було проведено низку переговорів, але можливості погасити заборгованість використані не були [5].

На необхідності практичного вирішення цього питання чеська сторона наголосила під час переговорів в рамках робочого візиту до Чехії Прем'єр-міністра України у лютому 2006 р. Після цього відбувся обмін листами на рівні глав урядів та керівників профільних міністерств України і Чехії. Але конкретних рішень щодо розв'язання цієї проблеми в українсько-чеських відносинах прийнято не було.

На сьогодні проблема заборгованості України перед Чеською Республікою на суму 79,17 млн. умовних розрахункових одиниць (еквівалент 1247 млн. м³ природного газу) знаходиться в невирішеному стані, що і дозволяє віднести це питання до переліку проблемних моментів у українсько-чеських економічних відносинах. Невирішеність боргового питання ставить торговельно-економічні відносини між країнами під певний негативний вплив з боку чеського бізнес-середовища та призводить до погіршення інвестиційного клімату в Україні для чеських інвесторів.

В цих умовах українському уряду слід більш ретельну увагу приділити вирішенню проблеми щодо «ямбурзької» заборгованості через поновлення двосторонніх переговорів на всіх рівнях політичних контактів між державами.

Українсько-чеські двосторонні відносини на сучасному етапі потребують оновлення з огляду на політичні зміни, які відбулися в обох країнах. Чеська зовнішньополітична активність на українському напрямку зосереджуватиметься навколо підтримки європейської інтеграції та підтримки демократичних процесів і програм розвитку країни [5].

Для систематизації проблемних аспектів у українсько-чеській економічній співпраці нами запропоновано графічну схему, яка віддзеркалює стан справ (рис. 1).

Рис. 1. Графічне зображення системи двосторонніх економічних відносин України і Чеської Республіки [розроблено автором]

Також проблемним питанням двосторонніх українсько-чеських відносин є надання в січні 2011 р. Чеською Республікою притулку колишньому міністру економіки України Б. Данилишину. У цьому контексті, Україні слід враховувати високу солідарність ЄС у випадках недружніх актів по відношенню до держави-члена з боку третьої держави та суттєвий вплив США на політичні рішення чеської сторони. Традиційно підвищена увага до питання дотримання прав людини та демократичних цінностей, а також прагнення сучасного чеського уряду продемонструвати свою принциповість у цих питаннях створює високу ймовірність тривалого продовження справи Б. Данилишина [6].

Однак, виходячи з того, що Чехія прагне відігравати активну роль у виробленні та практичній реалізації «східного вектору» зовнішньої політики Євросоюзу, в тому числі стосовно України, вона продовжуватиме надавати активну підтримку українським євроінтеграційним прагненням та всіляко сприятиме поглибленню співробітництва між Україною та ЄС.

У цьому контексті значний інтерес для України становить зацікавленість Чехії та Вишеградської групи у підтримці реалізації ініціативи «Східне партнерство». Окрім цього, важливим фактором для України є тісні зв'язки Чехії із США та Німеччиною, які певною мірою компенсують її незначну зовнішньополітичну вагу всередині ЄС.

Одним з ключових аспектів співробітництва України та Чехії сьогодні можуть стати реалізація спільних проектів та співробітництво у сфері енергетики (зокрема участь чеських підприємств у модернізації газотранспортної системи України). Водночас, Чехія зацікавлена у недопущенні встановлення російського контролю над ГТС України, а її модернізація знаходиться серед потенційно цікавих для чеських підприємств інвестиційних проектів [7].

Дослідивши найголовніші з існуючих проблем українсько-чеського економічного співробітництва, вважаємо логічним виказати власні рекомендації щодо структурного покращення

двосторонніх економічних відносин з метою подальшого росту товарообігу (рис. 2).

Подальший розвиток українсько-чеських відносин має враховувати макроекономічні процеси, що відбуваються не тільки в ЄС, але і в світовій економіці, що характеризується посиленням ризиків другої хвилі економічної кризи (повторення глобальної рецесії). Сучасна політична та економічна ситуація в ЄС не є сприятливою для подальшого розширення Європейського Союзу. Водночас ЄС потребує розширення власної політичної та економічної присутності. Це не лише посилить політичний та економічний вплив ЄС, але й

забезпечить більший рівень стабільності та безпеки в Європі. Таке завдання можна вирішити за рахунок політичної асоціації та економічної інтеграції країн-партнерів з ЄС. Політична асоціація в даному випадку передбачає односторонню асоціацію країн-партнерів з правовим полем Європейського Союзу.

Економічна інтеграція має відбутися через запровадження поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі країн-партнерів СхП та ЄС.

З метою інтенсифікації двостороннього діалогу між Україною та Чеською Республікою доцільно вдатися до наступних заходів (рис. 2):

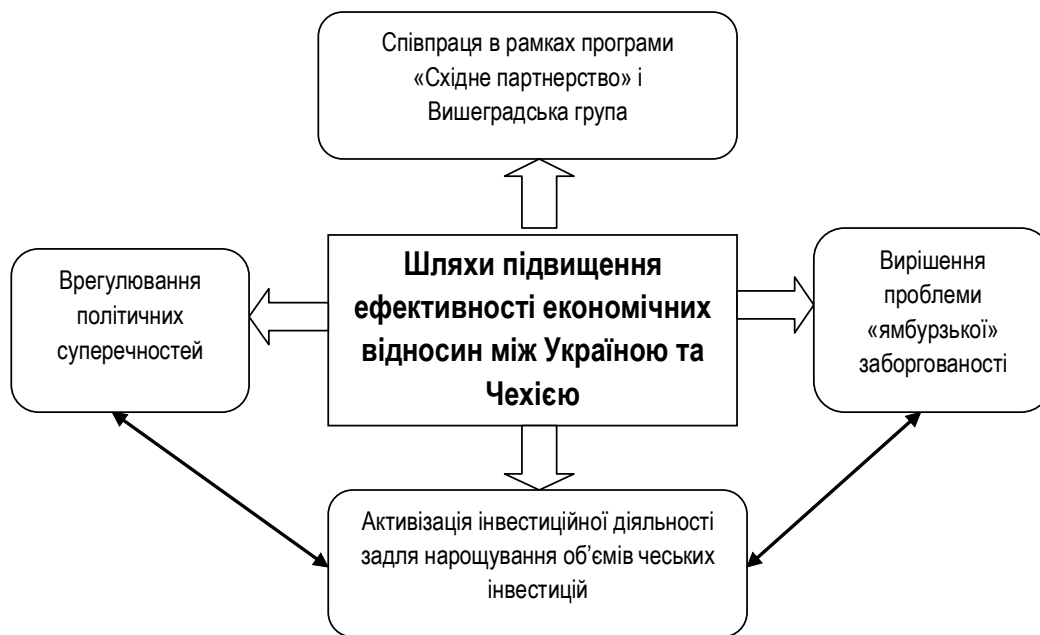

Рис. 2. Напрями диверсифікації і підвищення ефективності двосторонніх відносин [розроблено автором]

1) продовжити переговори з метою врегулювання дипломатичного ускладнення щодо надання Чехією притулку колишньому міністру економіки України Б. Данилишину.

2) Провести низку консультацій з чеською стороною щодо: перспектив розвитку партнерства України з Вишеградською четвіркою та перспектив співробітництва у ключових сферах, зокрема, енергетичній, у контексті головування Чехії у В-4 з 1 липня 2011 року; перспектив розвитку ініціативи ЄС «Східне партнерство» з метою підвищення її ефективності.

3) враховуючи потенційний інтерес чеської сторони до участі у модернізації української ГТС, продовжити переговори та консультації щодо можливих інвестиційних планів та програм (включаючи надання банківських кредитів).

4) доручити профільним установам розглянути можливості вирішення проблеми

функціонування несанкціонованих суб'єктів перед посольством та консульствами ЧР.

Враховуючи отримані результати, щодо перспективності чеського капіталу в Україні слід також шукати нові форми та методи його залучення. Інструментарій для залучення іноземних інвестицій в чому залежить від сектора.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. Проведене дослідження дозволило виявити проблемні та суперечливі питання, що стримують активізацію двосторонніх торговельно-економічних відносин між Україною та Чехією та обґрунтувати пропозиції щодо їх удосконалення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть [Текст] / Філіпенко А.С., Будкін В.С., Гальчинський А.С. та ін. – К.: Либідь, 2007. – 470 с.

2. Макогон Ю.В. Зовнішньоекономічні зв'язки України і залучення інвестицій [Текст] // Стратегічні пріоритети. – 2008. - № 3. – С. 208-218.

3. Голюков А.П. Економіка зарубіжних країн [Текст] / А.П. Голюков, О.Г. Дейнека, Л.О. Позднякова, П.О. Черномаз. – Харків: Екограф, 2008р. – 216 с.

4. Голюков А. П. Співробітництво України з арабськими державами Перської затоки [Текст]: монографія / А.П. Голюков, С.Гасім, М.Ю. Рубцова. – Харків: Екограф, 2010. – 122 с.

5. Портал державної підтримки українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/?new=6820&country=cze>.

6. Абалкин Л.И. Проблема выбора стратегии на XXI век [Текст] / Л.И. Абалкин // Проблемы теории и практики управления. – М., 1998. – № 2. – С.49-54.

7. Україна-Чехія: перспективи розширення співробітництва є! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sich.iatp.org.ua/n1021_10.htm.

Анотація. Выявлены основные проблемы двусторонних торгово-экономических отношений между Украиной и Чехией. Предложены направления диверсификации и повышения эффективности двусторонних отношений между странами.

Ключевые слова: двусторонние торгово-экономические отношения, направления диверсификации двусторонних отношений.

Summary. The basic problems of bilateral trade and economic relations between Ukraine and the Czech Republic. Directions to diversify and improve bilateral relations between Ukraine and the Czech Republic.

Keywords: bilateral trade and economic relations, diversification of bilateral relations.

*Рецензент д.е.н., професор ХНУ ім. В.Н. Каразіна Бабич В.П.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Боровик Ю.Т.*

УДК 330.46:338.465.4

УПРАВЛІННЯ ПІДВИЩЕННЯМ ЯКОСТІ ПОСЛУГ

*Науменко М.О., к.е.н, доцент,
Гриценко А.І., магістр (АВВ МВС України)*

У статті розглядаються питання зростання якості надання послуг підприємствами харчової галузі за рахунок тісної взаємодії із споживачами та фактори, котрі впливають на якість наданої послуги.

Ключові слова: управління якістю, послуга, прибуток, фактори, професійна підготовка.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Управління якістю - одна з найважливіших сфер діяльності підприємств харчування. Відповідно до напрямів сучасної політики якість виступає політичною, економічною та моральною категорією.

Якість послуг для підприємств у сфері харчування, як одних із основних, корті забезпечують надання одних із головних видів послуг при обслуговуванні споживачів на ринку послуг, відноситься до числа найважливіших показників їх діяльності. Адже, підвищення якості фактично означає виживання господарюючих суб'єктів в умовах ринку, впровадження науково-технічних досягнень, зростання ефективності, тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. На сьогоднішній день якість відображає діяльність підприємства через створення якісної продукції або надання послуг, спрямовану на

завоювання нових споживачів та утримання існуючих. У роботах вчених якість послуг характеризується як один із найважливіших показників розвитку підприємства, пропонуються підходи до її оцінки та підвищення [1-4]. Проте відомі дотепер дослідження не містять повною мірою вирішення теоретичних і методичних проблем забезпечення якості послуг підприємств харчування, до того ж існують також специфічні аспекти якості саме, під час надання послуг у сфері харчування.

Тому, **метою** статті є управління зростанням якості надання послуг для завоювання та утримання підприємством харчування своєї ніші на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якість - це сукупність характеристик об'єкта, що належать до його здатності задовольняти встановлені або передбачувані потреби [5]. Під послугами в загальному випадку розуміють види діяльності, в ході здійснення яких не створюється новий